

احتمال بیماری

مطلق نیست؛ اما اگر تصمیم به نگهداری هر نوعی از حیوان در خانه و محل زندگی‌تان را دارید، احتمال بروز بیماری در خود و دیگر افراد ساکن در آن خانه را بدهید. در واقع انواع بیماری‌ها و عفونت‌های مشترک بین انسان و حیوان، می‌تواند خطراتی را برای سلامت انسان به همراه داشته باشد. وجود یک حیوان در خانه، یعنی در خیلی از بخش‌های زندگی تعاملات مشترکی دارید. یعنی با همان دست‌تان که با حیوان تماس دارید، غذا بخورید و این یعنی ممکن است بر اثر احتمال وجود عفونت و بیماری در بدن حیوان، چرخه انتقال بیماری شروع شود. پس با علم به دانستن این احتمالات، یا دور داشتن حیوان خانگی را خط بکشید یا بهداشت را چندین و چند برابر نسبت به گذشته رعایت کنید. مثلاً ماهی می‌تواند ارگاناسم‌هایی را حمل کند که موجب عفونت یا بیماری در انسان می‌شود؛ بیماری‌هایی که از راه مستقیم به وسیله دست زدن به ماهی یا غیرمستقیم از طریق مواجهه با آب تنگ یا آکواریوم منتقل می‌شوند. اما آلرژی هم یکی دیگر از ساده‌ترین آسیب‌هایی است که حضور حیوانات در محیط زندگی انسان می‌تواند برای افراد به همراه داشته باشد. آلرژی به حیوانات خانگی، در واقع واکنش سیستم ایمنی بدن نسبت به پوست، بزاق، ادرار یا مدفوع حیوانات است؛ حساسیت‌هایی که به شکل‌هایی مثل خارش، چشم‌های قرمز و اشکی، جوش، آبریزش بینی، عطسه، سرفه یا خس خس سینه بروز پیدا می‌کند. پس اگر در خانواده‌تان، فردی با زمینه حساسیت و علائم تنفسی یا پوستی وجود دارد، به فکر نگهداری از حیوانات در خانه و به مدت طولانی نباشید که باعث تشدید این علائم می‌شود. در نهایت فراموش نکنیم احتمال وجود انواع عفونت‌های باکتریایی، قارچی، انگلی و جراحات ناشی از این حیوانات، به خصوص در افرادی که سیستم ایمنی ضعیفی دارند مانند کودکان، زنان باردار و بیماران با اندام‌های پیوندی، باعث بروز بیماری‌های مختلفی خواهد شد.

مسئولیت بزرگ

ما در نگهداری از حیوانات خانگی چقدر به مسئولیتی که برای نگهداری از حیوانات بر عهده‌مان است فکر می‌کنیم؟ صرف این‌که حیوانی را دوست داریم و به آن محبت می‌کنیم، کافی است؟ واقعیت این است که برخی از این حیوانات نیاز به نگهداری و مهیا شدن شرایطی خاص برای ادامه زندگی دارند و اگر ما نتوانیم چنین موقعیتی را در خانه‌های آپارتمانی خود فراهم کنیم، رنج زیادی به آنها وارد کرده‌ایم. در واقع این مسئولیتی است که ما با ورود حیوان به خانه، آن را می‌پذیریم و وظیفه فراهم کردن شرایط زندگی مناسب برای حیوان را بر عهده داریم؛ واقعا از پس همه این مسئولیت‌ها برمی‌آییم؟

قوانین نگهداری از حیوانات

در پروسه نگهداری حیوانات خانگی، همه کسانی که در این چرخه وجود دارند، حقی دارند. مثلاً حیوانات، حقوقی مثل حق اذیت و آزار نشدن، حق تولید مثل، حق عدالت در برخورد با حیوان، حق اختصاص جایگاه و استراحتگاه، حق بهداشت و حق تأمین غذا و آب دارند. آیا شما از پس همه این حقوق برمی‌آیید؟ اگر این‌طور نباشد و نتوانید آنها را به نحو احسن عملی کنید، در ظاهر محبت و در باطن، او را از طبیعی‌ترین حقوقش محروم کرده‌اید. اما حضور حیوان در یک خانه، می‌تواند حقوقی را برای ساکنان آن محل هم ایجاد کند. یک کارشناس حقوقی در این باره می‌گوید: «اگر نگهداری حیوانات محل نظم و آسایش دیگران شود، افراد می‌توانند با استناد به موادی از قانون مجازات اسلامی طرح شکایت کنند.» مثلاً اصل ۴۰ قانون اساسی براساس یک قاعده بسیار مهم فقهی مطرح شده و آن این است که هیچ‌کس نمی‌تواند اعمال حق خویش را به وسیله ضرر به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد: «فرض کنید فردی بگوید من مالک این خانه هستم و در چارچوب خانه خود هرکاری که می‌خواهم اعم از نگهداری حیوان یا برگزاری مهمانی انجام می‌دهم، اما وی باید بداند قانون چنین اجازه‌ای به او نمی‌دهد.» یعنی اگر سر و صدای حیوانات باعث برهم خوردن آرامش همسایه‌ها شود، آنها می‌توانند با استناد به این قانون رفع مزاحمت کنند.

درخواست کودکان

حیوانات موجودات بامزه، دوست‌داشتنی و شیرینی هستند؛ همین ویژگی آنها ممکن است آنقدر در نظر کودکان خوش بیايد که برای نگهداری از یک حیوان خانگی از والدین درخواست کنند. واقعیت این است که نگهداری و دوستی با حیوانات خانگی، می‌تواند مزایای زیادی برای کودکان داشته باشد؛ با آنها بازی کند، مهارت‌هایی بیابد و با طبیعت انس بگیرد اما شاید بهتر است این تعاملات در بستر همان طبیعت برقرار شود و وارد محیط خانه نشود. پس اگر تمایلی برای موافقت با این درخواست کودکانمان نداریم، چطور با آن مقابله کنیم؟ به نظر می‌رسد توضیح مواردی مانند بیماری، تعهد، مسئولیت، زمان و هزینه نمی‌تواند کودکان را برای صرف نظر از خواسته‌شان متقاعد کند. پس شاید بهتر است به جای آوردن دلایل منطقی، نیاز آنها را برطرف کنیم. یعنی اگر فکرمی کنیم فرزندان نیاز به نوازش و بازی با حیوانات دارد، به جای آوردن آن حیوان به خانه، برای فراهم شدن چنین موقعیتی در طبیعت تلاش کنیم و نیاز فرزندانمان را برآورده کنیم؛ کاری که شاید سخت باشد اما قطعاً سخت‌تر از پذیرفتن ورود حیوان به فضای خانه‌مان نیست.

پای محبت در میان است

اردشیر منصوری، فعال حقوق حیوانات می‌گوید در احساس تمایل به نگهداری از حیوانات خانگی، سه عنصر اساسی دخیل است: «پاسخگویی به نیاز عاطفی، چشم و هم‌چشمی و میل به متفاوت بودن. اما در میان این سه عنصر، حضور نیاز عاطفی بیش از باقی عناصر به چشم می‌خورد؛ چرا؟ به دلیل این‌که معمولاً کمبودهایی در زندگی عاطفی انسان مدرن مانند کمبود محبت، کمبود عاطفه، کمبود انس با طبیعت و... وجود دارد که مجموع اینها باعث می‌شود ما برای پر کردن خلأهای عاطفی به امور نامتعارف مانند نگهداری از حیوانات روی بیاوریم.» او معتقد است در جامعه‌ای که ازدواج‌ها به تأخیر افتاده و فرزندآوری کاهش یافته، انسان‌ها محبت‌شان را به حیوانات ابراز می‌کنند؛ حیوانی که آزاری برای من ندارد، از من توقع ندارد، اختلاف نظری با هم نداریم و می‌توانیم زندگی مسالمت‌آمیزی در کنار هم داشته باشیم. حالا و در چنین شرایطی و به دلیل وجود چنین محبتی، نظم طبیعی اکوسیستم‌ها به هم می‌خورد و حیوانات از محل زندگی طبیعی‌شان وارد خانه انسان‌ها که طبیعت زندگی انسان است می‌شوند.

چشم و هم‌چشمی؛ به چه قیمتی؟

این‌طور که فعالان حقوق حیوانات می‌گویند، گاهی نگهداری از حیوانات آنقدر سمت و سوی نابه‌هنجاری پیدا می‌کند که افراد به سمت نگهداری از حیوانات نامتعارف و با قیمت‌های گزاف روی می‌آورند؛ صرفاً برای این‌که از دیگران عقب نیفتند و حتی میل درونی انسان‌ها به متفاوت بودن. اما چقدر به این فکرمی‌کنیم که در چنین شرایطی، برخی حیوان‌ها که از محل زیست طبیعی‌شان جدا می‌شوند، می‌توانند در خطر افسردگی قرار بگیرند و نوعی از ملال را تجربه کنند؟ خودنمایی، مدگرایی و... آن هدف‌هایی است که می‌تواند هم زندگی انسان‌ها و هم سلامت زندگی حیوانات را به خطر بیندازد. اردشیر منصوری در این باره می‌گوید: «در واقع گاهی تمایل به ویژه بودن، معروف بودن و خودنمایی کردن، افراد را ترغیب به نگهداری از حیوانات نامتعارف هم می‌کند. مثلاً فرد فکرمی‌کند اگر دیگران گربه دارند، من می‌توانم از پلنگ نگهداری کنم؛ اصلاً هرچه عجیب‌تر بهتر. این همان به چشم آمدن است که باعث می‌شود زندگی و سلامت موجود دیگر را فدای تمایلات خودمان کنیم.»

و در نهایت؛ آگاهی از علم نگهداری

حالا و با در نظر گرفتن تمام شرایط و جوانب نگهداری حیوان در خانه، بهتر است علم و آگاهی‌مان را نسبت به این عمل بالا ببریم تا دوستی خاله‌خرسه عملی نشود و در قامت دوست، آسیب‌ها و صدماتی جبران‌ناپذیر به سلامت آن حیوان، خودمان و خانواده‌مان نزنیم. اطلاع از نحوه خواب، تغذیه، سبک زندگی، بهداشت و... درباره حیوان موردنظرمان آن چیزی است که در ابتدای این تصمیم به آن نیاز داریم. آیا همه چیز را درباره‌اش می‌دانیم؟ جمع‌آوری روزانه فضولات، سر زدن به دامپزشک در مدت زمان مشخص، شست‌وشوی حیوان، پاکیزه نگه داشتن فضای خانه، شست‌وشوی مداوم دست‌ها، دور نگهداشتن افراد دارای آلرژی از حیوانات و... معدود نکاتی است که برای ثابت نگه داشتن وضعیت زندگی خودمان و زندگی حیوان باید انجام بدهیم.